

Alaealiste õigusemõistmise süsteemi sattumise põhjus?

Samuele on 17-aastane noormees Reggio Calabriast¹. Kolm aastat tagasi paigutati ta tsiviilkohtumenetluse käigus asenduskodusse, mis asub väljaspool tema elukohapiirkonda. Menetlus algatati pärast seda kui poiss oli röövitud narkokaubitsejate grupi poolt. Kuna noormees oli narkokaubitsejate võrgustiku liige, süüdistas kuritegelik grupp teda nende laost narkootikumide varguses. Pantvangistuse ajal Samuele'i peksti korduvalt ja vabastati alles pärast seda, kui kuritegeliku rühmituse juhtiv liige maksis ära tema võla.

Mida sotsiaaltöötaja teab?

Samuele'il oli juba varases eas esinenud antisotsiaalset käitumist ja narkosõltuvust. Tema käitumist ei ole kunagi käsitletud õigusasutused ega sotsiaaltöötajad, vaatamata tema düsfunktsionaalsest ja hooletust perekondlikust taustast. Poiss on pärit kaootilisest, lahutatud ja hooletust perekonnast, millest ta tahab lahkuda, kuid millega ta arusaadavalt tunneb end seotuna. Mõlemal vanemal oli olnud varem narkosõltuvus, ema oli vastutav arvukate perevägivallajuhtumite eest oma abikaasa ja laste vastu. Lisaks oli ema vägivalla ohver, mille pani toime mees, kellega ta alustas uut suhet abikaasa vanglakaristuse kandmise ajal. Samuele'i õed-vennad on olnud ja on otsese ja kaudse vägivalla ohvrid. Enne Samuele'i kohtuprotsessi algust kolis ema uus elukaaslaselane nende koju. Nii Samuele'i emal kui ta isal olid kehvad kasvatusoskused, nad ei hoolinud oma lastest ega polnud neile kunagi eeskujuks. Pärast naise partneri saabumist lahkus Samuele'i isa kodust ja elas mõnda aega tänaval. Samuele ja tema õed-vennad olid harjunud, et isa polnud kodus, sest ta kandis mitmeid vanglakaristusi.

Ühel päeval nägi Samuele pealt, kuidas ema uus partner ema peksis, poiss viskas elukaaslast tooliga, et vägivaldal lõpetada. Ema aga selle asemel, et olla pojale tänulik, viskas teda kodust välja. Samuele õõbis paar päeva tänaval, siis kohtus ta mehega, kes tutvustas talle narkokaubandust ja selgitas, kuidas kohalikud organiseeritud kuritegelikud rühmitused tegutsevad. Uus tutvav oli Samuele jaoks tugiisikuks, sest ta premeeris teda diilimisostkuste eest. Samuele'ist sai narkodiileri. 11-12-aastaselt alustas ta narkootiliste ainete tarvitamist ja tal tekkis sõltuvus, mis viis selleni, et ta varastas kuritegelikust rühmitusest, kuhu ta kuulus, päris palju narkootikume. Kui vargus avastati, rööviti ta ja hoiti mitu päeva pantvangis, sel ajal peksti teda ja tema elu oli ohus.

Pärast vabanemist polnud Samuele'il julgust sellest episoodist kellelegi teatada, kuni politsei mitu grupi liiget arretereeris. Alles siis otsustas ta avalikustada, mida ta pantvangistuse ajal oli kogenud, ja registreerus kaitseprogrammi, mis suunas teda üle teisse piirkonda.

Kodukohast eraldamine oli Samuele jaoks väga traumeeriv, eriti sellepärast, et ta oli alati olnud väga kaitsev õdede-vendade suhtes. Pärast viimast hooletussejätamise juhtumit, mille käigus ema jättis lapsed rongijaama paigutati nad kahte erinevasse asenduskodusse.

---

¹Reggio di Calabria on Lõuna-Itaalia sadamalinn, mis asub Itaalia poolsaare „varbal“ ja seda eraldab Sitsiilia saarest Messina väin. Vaata lähemalt: https://en.wikipedia.org/wiki/Reggio_Calabria

Pärast seda, kui algas kohtuprotsess Samuelet röövinud kuritegeliku rühmituse vastu, tegid kohtunikud ettepaneku paigutada nii Samuele vanemad kui ka õed-vennad teisse piirkonda, kuna arvasid, et nende elu on ohus. Samuele soovis, et tema õed-vennad viidaks üle asenduskodusse, kus ka tema elas, et olla neile lähemal.

Samuele töötas nädal aega meelelahutajana teises piirkonnas asuvas suvelaagris, kus käisid ka tema õed-vennad. Tal oli hea meel veeta lastega aega ja olla neile eeskujuks mitte ainult emotsionaalses, vaid ka regulatiivses mõttes.

Mida asenduskodu töötajad teavad?

Samuele nuttis meeleheitlikult teel asenduskodusse ning saabudes hakkas salaja kanepit kuritarvitama, sest see aitas tal [halvale] "mitte mõelda". Kolme järgneva aasta jooksul tegi ta märkimisväärseid edusamme ja suutis end avada kogukonna töötajatele, kellega tal tekkis märkimisväärne emotsionaalne side ja usalduslik suhe.

Kui kohtuprotsess tema röövijate vastu algas ja Samuele pidi nende vastu tunnistusi andma, hakkas ta näitama opositsioonilist käitumist ja tegi mitu põgenemiskatset. Ühel päeval pakkis Samuele oma asjad kokku ning tahtis asenduskodust lahkuda. Alguses õnnestus kasvatajatel teda veenda jääma, kuid öösel ronis rõdust alla ja põgenes koos kahe teise poisiga, kes paar tundi möödudes jõudsid tagasi asenduskodusse. Järgmisel päeval jõudis Samuele näljasena ja külmunud oma kodupiirkonda Calabriasse. Ta kartis, et kui ta kohtuprotsessil jõugu vastu tunnistusi annab, võivad nad ta perekonnale kätte maksta. Kaks päeva hiljem naasis ta asenduskodusse kohutavas psühholoogilises seisundis, ähvardades töötajaid edasiste põgenemiskatsetega.

Mõne aja pärast said sotsiaalasutuse töötajad teada, et Samueel olid võlad kohalike narkodiilerite juures, kes otsisid teda teiste asenduskodu elanike kaudu. Kuna Samuele ei saanud oma mobiiltelefoni kasutada, püüdis ta veenda mõnda asenduskodu poissi (sealhulgas 14aastast) tema asemel kokaiini ostma ja diileritele sõnumeid saatma.

Mida psühholoog teab?

Samuele'i lugu on tulvil hooldaja poolt põhjustatud hooletussejätmise ja traumade kogemusi. Negatiivsed kogemused panid poissi uskuma, et ta ei vääri armastust ning turvalist kiindumussuhet vaid on ära teeninud väärkohtlemist ja hooletussejätmist, millega ta kokku puutus. Samuele nimetas oma nooremaid õdesid-vendi "lasteks", justkui oleks ta neile isa eest.

Poiss koges tohutuid psühholoogilisi kannatusi, mida ta väljendas väliselt ja tunnistas avalikult. Tema ebasobiv käitumine, impulsiivsus ja uimastite kuritarvitamine on tema varajase lapsepõlve kasvatus psühholoogilised tagajärjed. Samuele muutus teiste inimeste suhtes sageli ärrituvaks, eriti kui talle kehtestati reegleid või kui ta tajus ebaõiglust. Ühel korral palus üks poiss asenduskodu lõuna ajal tal pastat kana vastu vahetada ja kui Samuele talle oma taldriku andis, hakkas teine poiss tema üle naerma ja jättis nii pastat kui ka kana endale. Samuele kargas püsti, viskas teisele poisile tooli näkku ja hakkas teda peksma. Mõned töötajad sekkusid kohe, kuid Samuele lükkas vihaselt kõik eemale ning jätkas teise poisi löömist tekitades talle mitmeid vigastusi. Kui temalt (hiljem) küsiti, mis oli juhtunud, vastas ta: "Kui ta hakkas minu üle naerma, sain äkki nii vihaseks ja siis ei mäleta ma midagi, kuni personal mind eemale tõmbas." Pärast

sarnaseid episoode tõmbub Samuele tavaliselt päevadeks oma tuppa tagasi, ei räägi kellegagi ja tahab, et teda jäetaks üksi.

Samuele kirjeldas mitmeid episoode, kus teda ja tema õdesid-vendi jäeti hooletusse ja nad puutusid kokku oma vanemate psühholoogiliste probleemidega. Samuele meenutas, et lapsena jäeti ta sageli ilma toiduta: "Mu ema jäi peaaegu minestama diivanile ja ei suutnud tundide kaupa püsti tõusta". Nendel hetkedel tundis Samuele enda sõnul kohutavat hirmu, sest tundus, et tema ema sureb ja tema väikevend ei lõpetanud nutmist, kuna oli väga näljane. Ta otsis majas toitu ja hankis vennale kõike, mida parasjagu leidis. Samuele meenutas, et neil hetkedel ei ole olnud kedagi, kes oleks teda rahustanud ja kinnitanud, et kõik saab korda, nii et ta tõmbus öösel endasse ja fantaseerides paremast elust. Järgmisel hommikul muutusid tema vanemad taas "normaalseks" ja käitusid nii, nagu poleks midagi juhtunud.

Samuele alustas kanepi tarbimist 12-aastaselt. Tema kuritarvitamine näib olevat teravnenud, sest poiss kasutab aineid nii oma pinge ja ärrituse reguleerimiseks kui ka raskest kontekstist "distantseerumiseks".

Samuele isiklik haavatus ja töötlemata traumaatilised kogemused vallandavad deviantse käitumise. Samuele on impulsiivsem kui tema eakaaslased ja tal puudub võime oma viha reguleerida. Sellele vaatamata on noormees piisavalt teadlik oma kannatustest, et abi paluda.

Vaatamata oma probleemidele on Samueel olemas oskused ja hoiakud, mis võivad hästi rakendatuna soodustada tema paranemisprotsessi. Samuele tugevusi tuleb aga jälgida, aktiivselt toetada ja mitte jätta teda iseseisvalt juhtima (seetõttu vajab nooruk eespool nimetatud põhjustel ühte või mitut kindlat eeskju). Lisaks soovile emantsipeeruda ja muuta oma senist eluviisi, on Samueel terveid emotsionaalseid vajadusi, millega tuleb arvestada. Tegelikult väljendas ta korduvalt soovi oma õdede-vendadega kokku kolida.

Mida Samuele väike õde teab?

Diana on 13-aastane ja lõpetab põhikooli. Ta ütles, et ema jättis ta ja tema väikevenna pärast Samuelele külaskäiku rongijaama, sest tal polnud tagasisõidu pileti jaoks piisavalt raha. Enne Diana paigutamist asenduskodusse ei valmistanud ema talle ja tema vendadele peaaegu kunagi sooja toitu ning andis neile sageli nii lõuna- kui ka õhtusöögiks McDonald'si toitu.

Vaatamata ema survele lapsi kodus hoida tahab tüdruk meelsamini rühmakodus elada. Nädalavahetustel, kui ta kodus viibib tunneb tüdruk tunneb end kodus ebamugavalt. Kodus olles on ta sunnitud pealt vaatama oma vanemate vahelisi vägivaldseid tülisid. Ühel õhtul helistas ta väga hirmunult Samuelele, sest vanemad tülitsevad, ema "käitus hullumeelselt" ja peksis isa. Seejärel helistas ta politseile, kes jõudis peagi kohale, et tüli katkestada.

Pärast seda, kui neiu alustas romantilist suhet kohaliku poisiga, on ta naasnud koju meelsamini ja püüdnud veeta temaga võimalikult palju aega, eemal oma vanematest. See on põhjus, miks ta teatas, et ei soovi, et teda eemaldataks tema perekonnast, ja ähvardas põgeneda, kui seda nõuab kohtuvõim.

Ta kohtus Samuelega üle aasta hiljem suvelaagris, kus Samuele oli meelelahutaja. Ta imetles vanema venna autoriteeti tema õdede-vendade ees, tema pühendumust nende meelelahutamisele ja hellust, mida ta neile osutas. Vaatamata sellele, kui kaugel Samuele Dianast on, on vanem vend endiselt tema peamine tugipunkt.

Mida Samuele vanemad teavad?

Samuele vanemad olid väga mures poja narkosõltuvuse pärast. Siiski tunnistasid nad, et neil pole oskusi sellisele olukorrale adekvaatselt reageerida ja palusid sotsiaalteenistuste abi. Noormehe korduvate põgenemiste puhul märkasid vanemad, et ta oli naasnud oma vana tutvusringkonna juurde ning oli ilmselt taas alustanud ainete „diilimise“ ja kuritarvitamisega. Vanemate mure poja pärast ei suurenenud nende valmisolek mujale kolida ja endale sotsiaaltöötajate abiga tööd leida. Nad ei tea veel, kuidas nad suudavad Samuele'i koju naastes teda toetada, sellepärast suunasid selle vastutuse sotsiaalteenustele.

Mida Samuele teab?

Samuele ütleb, et tal on selged ettekujutused sellest, mida ta peab õigeks ja valeks, samuti sellest, mis on seaduslik ja mis ebaseaduslik. Noormees väljendab üldiselt negatiivset seisukohta organiseeritud kuritegevuse ja ebaseadusliku tegevuse kohta. Ta tunneb häbi sooritatud kuritegude pärast ning tunnistab, et tahab saada abi neist lõplikult vabanemiseks.

Samuele ütles, et ta on jätnud toitlustuskolledži pooleli sest sattus „halba seltskonda“. Seejärel alustas noormees abikokkade kutsekursust, sest soovib töötada toitlustussektoris. Enne koolist lahkumist paistis poiss silma ajaloos ja külastas regulaarselt tunde. Samuele soovib jääda samasse asenduskodusse ka pärast 18-aastaseks saamist, st pärast tsiviilmenetluse lõppu, kuni ta suudab leida vajaliku stabiilsuse, et kolida eraldi elama ja leida piirkonnas tööd. Ta on käinud ka tantsukoolis, kus ta läbis Kariibi mere tantsu kursuse. Ta ütles, et tantsimine tekitas temas hea enesetunde ja enne tantsutunde polnud tal vajadust narkootikumide järele, osaliselt seetõttu, et tal oli vaja oma keha kontrollida, et tantsida paarides, kuid peamiselt seetõttu, et tantsimine rahustas teda. Ta sõbrunes teiste kogukonna elanikega ja tegi neile sageli süüa.

Kuigi mitmed tüdrukud näitasid tema vastu huvi, ütles Samuele, et ta ei tahtnud suhetesse astuda, sest "naised ei ole usaldusväärsed, nad jätavad sind kohe maha, kui leiavad teise mehe".

Millised on selle juhtumi kõige olulisemad faktid?	Milliseid hüpoteese saab teha?	Millised oleksid järgmised sammud hüpoteeside kinnitamiseks/ eitamiseks?	Mida me peame veel teadma ja õppima?
<ul style="list-style-type: none"> • 17-aastane poiss • Uimastite kuritarvitamine • pärit Lõuna-Itaaliast 	<ul style="list-style-type: none"> • Samuele kasutas oma emotsioonide intensiivsuse leevendamiseks narkootikume • Narkootikumidega kauplemine ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Intervjuu Samuele'ga • Lisateabe küsimine tema vendadelt ja õdedelt jne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapse trauma ja uimastitarbimine

<ul style="list-style-type: none"> • Tema vanemad on narkomaanid • Samuele on narkomaan • Samuele üritas oma ema kaitsta, kes viskas teda selle eest kodust välja • Ta puutus kokku narkodiileritega 	<p>jõugus olemine võis olla soov kuhugi kuuluda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tema vastutustunne oma õdede-vendade eest sai alguse kohustusest, mida ta tundis, et peab nende eest kaitsjaks olema, arvestades nende hooldajate poolt pakutavat vähest kaitset ja stabiilsust. 		
--	---	--	--